

AUDREY NIFFENEGGER s-a născut în 1963 în South Haven, Michigan. A studiat artele vizuale la Art Institute of Chicago, iar în 1991 și-a obținut diploma de masterat la Northwestern University. Își expune operele la Printworks Gallery din Chicago încă din 1987, unele dintre acestea fiind expuse ulterior și la National Museum of Women in the Arts din Washington. A făcut parte din grupul artiștilor și designerilor care au fondat Columbia College Chicago Center for Book and Paper Arts, unde a și predat mulți ani la rând. Până în 2015 a fost inclusiv profesoară de *creative writing*, dar a oprit temporar această activitate pentru a-și dedica timpul propriilor creații artistice și literare. Romanul său de debut, *Soția călătorului în timp* (2003; ecranizat șase ani mai târziu), a devenit instant bestseller internațional. Pe lângă celelalte două romane ale ei, *Her Fearful Symmetry* (2009) și *Raven Girl* (2013; pus în scenă de trupa de balet a Royal Opera House), a lucrat la antologii, benzi desenate și proză scurtă.

Locuiește în Chicago și călătorește frecvent la Londra. Este căsătorită cu artistul și scriitorul Eddie Campbell.

La ora actuală scrie continuarea pentru *Soția călătorului în timp*.

AUDREY NIFFENEGGER

SOȚIA CĂLĂTORULUI ÎN TIMP

Traducere din limba engleză și note
de Ona Frantz

ART

și Margaret Kulis. Fără ajutorul lor generos, Henry ar fi ajuns să lucreze la Starbucks. Aș vrea să le mulțumesc și bibliotecarilor de la recepția Bibliotecii Publice Evanston, pentru răbdarea cu care au răspuns la tot felul de întrebări țicnite.

Le mulțumesc producătorilor de hârtie care mi-au împărțit cu multă răbdare cunoștințele lor: Marilyn Sward și Andrea Peterson.

Mulțumiri lui Roger Carlson, de la Bookman's Alley, pentru anii de fericită vânare de cărți, și lui Steve Kay, de la Vintage Vinyl, care îmi pune deoparte tot ce vreau să ascult. Și mulțumiri lui Carol Prieto, cel mai grozav agent imobiliar.

Multe mulțumiri prietenilor, familiei și colegilor care au citit, au criticat și au contribuit cu cunoștințele lor: lui Lyn Rosen, Daneei Rush, lui Jonelle Niffenegger, Rivei Lehrer, Lisei Gurr, lui Robert Vladova, Melissei Jay Craig, lui Stacey Stern, Ron Falzone, Marcy Henry, Josie Kearns, Caroline Preston, Bill Frederick, Bert Menco, Patriciei Niffenegger, lui Beth Niffenegger, Jonis Agee și membrilor clasei sale de studiu al romanului pentru avansați, Iowa City, 2001. Mulțumiri Paulei Campbell, care mi-a oferit ajutor în privința limbii franceze.

Îi mulțumesc în mod deosebit lui Alan Larson, al cărui optimism constant mi-a oferit un exemplu pozitiv.

Cel mai bun la sfârșit, mulțumiri lui Christopher Schnerberger: te-am așteptat, iar acum ești aici.

Cuprins

<i>Prolog</i>	11
---------------------	----

I

Omul din afara timpului

Prima întâlnire, unu	21
Un început pentru toate	43
Prima întâlnire, doi	58
Lecții de supraviețuire	74
După sfârșit	112
Ajunul Crăciunului, unu (Accidentat mereu în aceeași mașină)	145
Ajunul Crăciunului, doi	154
Mănâncă sau vei fi mâncat	169
Ajunul Crăciunului, trei	210
Acasă e oriunde pui capul jos	277
Zi de naștere	288
O viață mai bună datorită chimiei	310
Punct de cotitură	327
Du-mă la timp la biserică	330

O picătură de sânge într-un pahar cu lapte

Viață conjugală	353
Biblioteca science-fiction	376
Un pantof mititel	402
Unu	405
Doi	410
Intermezzo	412
Ajunul Anului Nou, unu	421
Trei	424
Patru	429
Cinci	444
Șase	447
Vise cu bebeluși	457
Șapte	461
Alba. Presentare	471
Zi de naștere	484
Secret	499
Dificultăți tehnice	500
<i>Nature morte</i>	503
Zi de naștere	507
Secret	520
Episodul din parcare de pe Monroe Street	544
Zi de naștere	547
O scenă neplăcută	554
Episodul din parcare de pe Monroe Street	569
Fragmente	571
Vise despre picioare	586

Ce e val ca valul trece	591
Ore, dacă nu zile	602
Ajunul Anului Nou, doi	606

III

Tratat despre dor

Disoluție	627
<i>Dasein</i>	632
Renaștere	643
Întotdeauna din nou	646
<i>Mulțumiri</i>	651

Prolog

CLARE: Nu-i ușor să fii lăsat în urmă. Îl aștept pe Henry, fără să știu unde e, întrebându-mă dacă n-a pățit ceva. Nu-i ușor să fii cel care stă pe loc.

Îmi tot fac de lucru. Timpul trece astfel mai repede.

Mă duc la culcare singură, mă trezesc singură. Ies la plimbare. Lucrez până obolesc. Mă uit cum se joacă vântul cu gunoaiele care au stat toată iarna sub zăpadă. Toate lucrurile par simple până începi să te gândești la ele. De ce absența intensifică dragostea?

Cu mult timp în urmă, bărbații ieșeau pe mare, iar femeile îi așteptau pe țărm, scrutând orizontul ca să zărească micile ambarcațiuni. Acum îl aștept eu pe Henry. Dispare fără voia lui, fără avertisment. Îl aștept. Fiecare clipă de așteptare îmi pare un an, o eternitate. Fiecare moment e dens și transparent ca sticla. Prin fiecare clipă văd o infinitate de clipe aliniate, așteptând. De ce s-a dus unde nu-l pot urma?

HENRY: Cum e? *Cum e?*

Câteodată e ca și cum ți-ar fi fost distrasă atenția doar pentru o clipă. Apoi, cu o tresărire, îți dai seama că volumul pe care îl țineai în mână, cămașa din bumbac, în carouri roșii, cu nasturi albi, blugii negri preferați și

șosetele maro cu un început de gaură într-un călcâi, camera de zi, ceainicul din bucătărie, care e aproape de momentul în care va șuiera, toate acestea au dispărut. Iar tu stai în pielea goală, ca un pui de gaiță, până la glezne în apa înghețată din rigola unui drum de țară necunoscut. Aștepți puțin să vezi dacă nu cumva o să sari înapoi la cartea ta, la apartamentul tău et cetera. După vreo cinci minute de înjurat și tremurat și sperat din rărunchi că vei dispărea pur și simplu, o iei la picior într-o direcție oarecare, care te va duce până la urmă la o fermă, unde vei avea de ales între a fura sau a explica. Furatul te duce uneori la pușcărie, dar explicatul e mai obositor și mai plictisitor, îți ia mai mult timp și tot implică niște minciuni, iar uneori tot la pușcărie ajungi, așa că, la naiba.

Uneori te simți ca atunci când te ridici în picioare prea brusc, chiar dacă de fapt zaci în pat pe jumătate adormit. Auzi cum îți aleargă sângele prin cap și ai senzația unei căderi vertiginose. Simți furnicături în mâini și în picioare, după care nu ți le mai simți deloc, au dispărut. Iar te-ai localizat greșit. Durează doar o clipă, abia ai timp să încerci să-ți ții echilibrul, dând din mâini ca o morișcă (chiar cu riscul de a te răni sau de a strica vreun obiect important pe care îl ai la tine), după care te trezești alunecând de-a lungul holului acoperit cu mochetă verde-pădure dintr-un Motel 6 din Athens, Ohio, la ora 4:16 dimineața, luni 6 august 1981, și te lovești cu capul de ușa cuiva, astfel încât o oarecare domnișoară Tina Schulman din Philadelphia deschide ușa și începe să țipe când vede un bărbat în pielea goală, cu urme de la țesătura covorului pe piele, care a leșinat la picioarele ei. Te trezești din comoție la Spitalul Districtual, cu un polițist

la ușă, care ascultă meciul lui Phillies¹ la un radio cu tranzistori pârâitor. Din fericire, aluneci iar în starea de inconștiență și te trezești din nou câteva ore mai târziu, în propriul tău pat, iar nevastă-ta stă aplecată asupra ta cu o figură foarte îngrijorată.

Câteodată ești euforic. Totul e sublim și înconjurat de o aură, și dintr-odată te apucă o stare de greață intensă, după care dispari. Vomiți în vreun strat de mușcate de la periferia orașului sau în pantofii de tenis ai tatălui tău, sau pe podeaua propriei tale băi cu trei zile în urmă, sau pe o potecă de scânduri din Parcul Stejarilor, din Illinois, pe la 1903, sau pe un teren de tenis într-o frumoasă zi de toamnă din anii '50, sau pe piciorul tău desculț într-o mare varietate de timpuri și locuri.

Cum e?

Este exact ca în visele acelea în care îți dai seama brusc că trebuie să dai un test pentru care n-ai învățat și ești în pielea goală. Și că ți-ai uitat portofelul acasă.

Când sunt acolo, în timp, sunt inversat, preschimbat într-o versiune disperată a mea însuși. Mă transform într-un hoț, într-un vagabond, într-un animal care fuge și se ascunde. Sperii bătrânele și uimesc copiii. Sunt o scamatorie, o iluzie dintre cele mai puternice, atât de incredibilă, încât de fapt e adevărată.

Există vreo logică, vreo regulă în toate venirile și plecările acestea, în toate dislocările acestea? Există vreo modalitate de a rămâne pe loc, de a te integra prezentului cu fiecare celulă? Nu știu. Sunt unele indicii; așa cum în cazul fiecărei boli există tipare, posibilități. Oboseala, zgomotele puternice, stresul, ridicarea bruscă în picioare, lumina intermitentă – oricare dintre acestea poate declanșa

¹ Echipă de baseball din Philadelphia.

un episod. Dar: pot să citesc ediția de duminică din *Times*, cu cana de cafea în mână, cu Clare moțâind lângă mine în pat, și dintr-odată să fiu în 1976, privindu-mă pe mine însumi la vârsta de treisprezece ani, cum tund peluza bu-nicilor. Unele dintre aceste episoade durează doar câteva clipe; de parcă aș asculta un radio auto care nu reușește să rămână fixat pe nici un post. Mă pomenesc în mulțimi, în publicuri, în gloate. Sau la fel de frecvent sunt sin-gur, pe vreun câmp, într-o casă, într-o mașină, pe o plajă, într-un gimnaziu în miez de noapte. Mă tem să nu mă tre-zesc într-o celulă de pușcărie, într-un lift plin de oameni, în mijlocul vreunei autostrăzi. Apar de nicăieri, în pielea goală. Cum să explic asta? N-am reușit niciodată să iau ceva cu mine. Nici haine, nici bani, nici acte. Toate aceste vizite scurte mi le petrec făcând rost de haine și încercând să mă ascund. Din fericire, nu port ochelari.

E ironic, zău. Toate plăcerile mele au legătură cu con-fortul casei: opulența fotoliului, emoțiile temperate ale domesticului. Nu cer decât bucurii umile. Un roman de mistere citit în pat, mirosul părului lung și roșu-auriu al lui Clare, ud după spălare, o carte poștală de la un prieten aflat în vacanță, frișca dispersându-se în cafea, moliciunea pielii de sub sânii lui Clare, simetria pungilor cu alimente puse pe blatul din bucătărie, așteptând să fie desfăcute. Îmi place să rătăcesc printre corpurile de rafturi de la bi-bliotecă, atingând ușor cotoarele cărților, după ce toată lumea a plecat acasă. Acestea sunt lucrurile care mă um-plu de un dor dureros când sunt dislocat din preajma lor de câte un capriciu al Timpului.

Și Clare, întotdeauna Clare. Clare dimineața, somno-roasă, cu fața boțită. Clare vârându-și brațele în cuva cu pastă de hârtie, ridicând matrița și scuturând-o așa, și așa, pentru ca fibrele să se dizolve și să se amestece. Clare

citind, cu părul atârându-i peste spătarul scaunului, ma-sându-și cu balsam, înainte de culcare, mâinile crăpate și roșii. Aud deseori vocea joasă a lui Clare.

Urâsc să fiu acolo unde ea nu este, când ea nu este. Și totuși plec mereu, iar ea nu mă poate urma.

LBRIS

We know
books

I

Omul din afara timpului

O, *nu* pentru că *există* fericirea,
acest câștig pripit al unei viitoare pierderi.

...

Ci pentru că a fi aici înseamnă totuși ceva, și pentru că pesemne
tot ceea ce e aici, ceea ce trece, are mare nevoie de noi și,
oricât ar părea de ciudat, ne privește. Pe noi, cei mai trecători.

...

...Dar, ah, în cealaltă viață,
vai, dincolo, ce duci cu tine? Nu felul de a vedea, deprins
anevoie în această lume, nimic din ceea ce ți s-a întâmplat aici.
Nimic.

Prin urmare, durerile. Înainte de toate, ceea ce este mai greu,
lunga experiență a iubirii – prin urmare
ceea ce nici nu se poate spune în limbaj omenesc.

Rainer Maria Rilke, *A noua elegie duineză*¹

---

¹ Traducere din limba germană de Vasile Avram.

Prima întâlnire, unu

*Sâmbătă, 26 octombrie 1991
(Henry are 28 de ani, Clare are 20)*

CLARE: În bibliotecă e răcoare și miroase a soluție de curățat covoarele, deși nu văd decât marmură pe jos. Semnez în Cartea de Oaspeți: *Clare Abshire, 11:15, 26-10-1991, secția muzeală*. N-am mai fost niciodată la Biblioteca Newberry, iar acum, după ce am trecut de poarta întunecată și rău-vestitoare, sunt emoționată. Mă simt ca în dimineața de Crăciun, de parcă biblioteca ar fi o uriașă cutie plină cu cărți frumoase. Liftul e slab luminat și foarte silențios. Mă opresc la etajul al treilea și completez un formular pentru legitimația de cititor, apoi urc la secțiunea muzeală. Tocurile cizmelor mele bocănesc în podeaua de lemn. În încăperea e o aglomerație tăcută, e plin de mese grele și solide, acoperite cu teancuri de cărți și înconjurate de cititori. Lumina dimineții de toamnă din Chicago strălucește prin ferestrele înalte. Mă apropiu de birou și adun un teanc de formulare de cerere. Scriu o lucrare pentru cursul de istorie a artei. Subiectul cercetării mele este *Chaucer* tipărit la Kelmscott Press. Caut cartea și completez un formular de cerere pentru ea. Dar vreau să citesc și despre tehnica producerii hârtiei de la Kelmscott.

Catalogul nu mă lămurește. Mă întorc la recepție să cer ajutor. Pe când îi explic femeii ce caut, ea privește peste umărul meu la cineva care-mi trece prin spate.

— Poate vă ajută domnul DeTamble, spune ea.

Mă întorc, gata s-o iau de la capăt cu explicațiile, și mă pomenesc nas în nas cu Henry.

Rămân fără cuvinte. Iată-l pe Henry, calm, îmbrăcat, mai tânăr decât l-am văzut vreodată. Henry lucrează la Biblioteca Newberry și stă în fața mea, în prezent. Aici și acum. Jubilez. Henry mă privește răbdător, nesigur, dar politicos.

— Vă pot ajuta cu ceva? mă întrebă.

— Henry!

Abia mă abțin să-l iau în brațe. E evident că nu m-a mai văzut în viața lui.

— Ne cunoaștem? Îmi pare rău, nu...

Henry se uită în jur, temându-se că cititorii sau colegii lui ne observă; caută printre amintiri și își dă seama că un sine al său din viitor a cunoscut-o pe fata aceasta care stă în fața lui radiind de fericire. Ultima dată când l-am văzut îmi sugera degetele de la picioare pe pajiște.

Încerc să-i explic:

— Sunt Clare Abshire. Te-am cunoscut când eram mică...

Mă încurc, pentru că sunt îndrăgostită de un bărbat care stă în fața mea fără să-și amintească absolut nimic despre mine. Totul e la viitor pentru el. Îmi vine să și râd de ciudățenia situației. Pe mine mă îneacă ani întregi de informații despre Henry, pe când el mă privește perplex și chiar speriat. Henry, îmbrăcat cu vechii pantaloni de pescuit ai tatei, ascultându-mă răbdător la tabla înmulțirii, la verbele din franceză, la capitalele statelor; Henry râzând de vreun prânz aiurit pe care sinele meu în vârstă

de șapte ani l-a adus la pajiște; Henry în smoching, cu butonii desfăcuți de cât a dat mâna la petrecerea mea de optsprezece ani. Aici! Acum!

— Hai să bem o cafea, sau să cinăm, orice...

Sigur trebuie să accepte, acest Henry care mă iubește în trecut și în viitor trebuie să mă iubească acum, printr-un fel de ecolocație a altui timp. Spre imensa mea ușurare, chiar acceptă. Stabilim să ne întâlnim pe seară la un restaurant thailandez din apropiere, toate astea sub privirea uimită a femeii din spatele biroului, apoi plec, uitând de Kelmscott și de Chaucer, plutesc în jos pe treptele de marmură, prin hol, afară, în soarele de octombrie din Chicago, traversez parcul în fugă, alungând căteii și veverițele, chiui și jubilez.

HENRY: E o zi obișnuită de octombrie, însorită și răcoasă. Sunt la serviciu, într-o cameră mică, fără ferestre, cu umiditate controlată, de la etajul al patrulea al Bibliotecii Newberry, catalogând o colecție de hârtii marmorate donată recent. Hârtiile sunt superbe, dar operațiunea de catalogare e monotona, iar eu mă simt plictisit și-mi plâng de milă. De fapt mă simt bătrân, așa cum doar cineva de douăzeci și opt de ani se poate simți după ce a stat treaz o jumătate de noapte bând votcă la suprapreț și încercând, fără succes, să reintre în grațiile lui Ingrid Carmichel. Ne-am petrecut toată seara certându-ne, iar acum nici măcar nu-mi pot aminti de ce ne-am certat. Îmi palpită țeasta. Am nevoie de cafea. Las hârtiile marmorate în stadiul de haos controlat și traversez încăperea, trecând pe lângă biroul ușierului din sala de lectură. Mă oprește vocea Isabellei:

— Poate vă ajută domnul DeTamble.

Ceea ce înseamnă: „Henry, șmecherule, încotro te stre-cori?” Iar fata aceea înaltă, mlădioasă, cu părul castaniu

și uimitor de frumoasă se întoarce și mă privește ca pe mântuitorul ei personal. Stomacul mi se frământă. E clar că ea mă cunoaște, dar eu n-o cunosc. Dumnezeu știe ce i-oi fi spus, făcut sau promis acestei făpturi luminoase, așa că mă văd obligat să rostesc, într-o biblioteconeză perfectă:

— Vă pot ajuta cu ceva?

Fata pare că expiră „Henry!“, de o manieră atât de evocatoare, încât mă convinge că într-un anume moment din timp noi doi trăim ceva cu adevărat *uimitor* împreună. Ceea ce e și mai rău decât faptul că nu știu nimic despre ea, nici măcar cum o cheamă.

— Ne cunoaștem? o întreb.

Iar Isabelle îmi aruncă o privire care semnifică *Măgarele*. Dar fata spune:

— Sunt Clare Abshire. Te-am cunoscut când eram mică...

Și mă invită la cină. Accept, consternat. Ea strălucește plină de exuberanță, deși eu sunt nebărbierit și mahmur, deloc în formă. Urmează să ne întâlnim la cină chiar în seara asta, la Beau Thai, iar Clare, odată ce și-a asigurat prezența mea mai târziu, plutește ca o boare afară din sala de lectură. În lift, în continuare uluit, îmi dau seama că un fragment din viitorul meu, unul câștigător al potului cel mare, m-a găsit aici, în prezent; și mă apucă râsul. Trec prin hol, cobor repede scările către stradă și o zăresc pe Clare traversând în fugă Piața Washington, sărind și chiuind, și aproape că-mi dau lacrimile, fără să știu de ce.

Ceva mai târziu, în acea seară:

HENRY: La ora șase seara mă grăbesc spre casă de la serviciu și încerc să mă aranjez. În perioada asta, acasă

înseamnă o garsonieră micuță, dar incredibil de scumpă, în North Dearborn; tot timpul mă lovesc de ziduri incomfortabile, colțuri de bufete și mobilă. Pasul Unu: descui șaptesprezece încuietori ale ușii de la intrare, intru hotărât în camera-de-zi-care-e-și-dormitor și încep să scot hainele de pe mine. Pasul Doi: duș și bărbierit. Pasul Trei: scrutez deznădăduit adâncimile dulapului, conștientizând treptat că nimic de acolo nu e într-adevăr curat. Descopăr o cămașă albă, încă împachetată în punga de la curățătorie. Mă hotărâsc să-mi iau costumul negru, pantofii cu cusături la vârf și o cravată bleu-pal. Pasul Patru: pun toate astea pe mine și îmi dau seama că arăt ca un agent FBI. Pasul Cinci: mă uit în jur și observ în ce hal e garsoniera. Se rezolvă evitând s-o aduc aici pe Clare diseară chiar dacă s-ar putea una ca asta. Pasul Șase: mă uit în oglinda cât mine de înaltă din baie și văd o sosie costelivă, agitată și măsurând 1,85 m a unui Egon Schiele la vârsta de zece ani, cu cămașă curată și costum de antreprenor de pompe funebre. Mă întreb ce fel de haine m-a văzut femeia asta purtând, de vreme ce e clar că nu ajung din viitorul meu în trecutul ei îmbrăcat cu hainele mele. Spunea că ne-am cunoscut când era mică? O mulțime de întrebări la care e imposibil de răspuns îmi aleargă prin minte. Mă opresc să respir o clipă. Bine. Îmi iau portofelul și cheile, și la drum: încui cele treizeci și șapte de încuietori, cobor cu liftul mic și nesigur, cumpăr trandafiri pentru Clare de la magazinul din hol și o iau pe jos cale de două străzi până la restaurant, ajungând în timp-record, dar tot în întârziere cu cinci minute. Clare s-a așezat deja într-un separeu și pare ușurată când mă vede. Îmi face cu mâna ca la paradă.

— Bună, îi zic.

Clare poartă o rochie de catifea de culoarea vinului și perle. Arată ca o pictură de Botticelli adaptată la maniera lui John Graham¹: ochii cenușii imenși, nasul lung, gura mică și delicată ca de gheișă. Părul lung, roșcat, îi cade peste umeri până la mijlocul spatelui. E atât de palidă, încât pare lucrată din ceară în lumina lumânărilor. Îi încredințez trandafirii.

— Pentru tine.

— Mulțumesc, spune Clare, ilogic de mulțumită.

Se uită la mine și îmi dau seama că răspunsul ei m-a derutat.

— Nu mi-ai mai dat niciodată flori, adaugă ea.

Mă strecor pe bancheta din fața ei. Sunt fascinat. Femeia aceasta *mă cunoaște*; nu e o simplă cunoștință trecătoare din viitoarele mele hegire. Apare o chelneriță care ne dă meniurile.

— Spune-mi, îi cer.

— Ce?

— Totul. Adică, tu înțelegi de ce nu te cunosc? Îmi pare tare rău pentru asta...

— A, nu, nu trebuie să-ți pară rău. Adică știu... de ce e așa. (Clare coboară vocea.) Fiindcă pentru tine nimic din toate astea nu s-a întâmplat încă, dar pentru mine... păi, eu te cunosc de multă vreme.

— Cât de multă?

— Vreo paisprezece ani. Te-am văzut prima dată când aveam șase ani.

— Isuse. M-ai văzut des? Sau doar de câteva ori?

— Ultima dată când te-am văzut, mi-ai spus să aduc vorba despre asta la cină când ne vom mai întâlni. (Clare

¹ John D. Graham (1886-1961): pictor minimalist american de origine rusă.

îmi arată un caiet-jurnal de copil, albastru-deschis.) Așa că, uite (mi-l dă), ți-l dau ție.

Îl deschid la semnul făcut dintr-o bucată de ziar. Pe pagina aceea, care are doi cockeri spaniel în colțul din dreapta-sus, e o listă de date. Începe cu 23 septembrie 1977 și se termină, după șaisprezece pagini cu cățeluși bleu, la 24 mai 1989. Număr. Sunt 152 de date, scrise îngrijit cu pixul albastru cu bilă al unui copil de șase ani care caligrafiază după Metoda Palmer¹.

— Tu ai făcut lista? Toate datele sunt corecte?

— De fapt, tu mi le-ai dictat. Mi-ai spus acum câțiva ani că ai învățat pe de rost datele din lista asta. Așa că nu știu cum se face că există. Parcă e un fel de bandă Möbius. Dar sunt corecte. Le-am folosit ca să aflu când să cobor pe pajiște să te întâlnesc.

Chelnerița se întoarce și facem comanda: Tom Kha Kai pentru mine și Gang Mussaman pentru Clare. Un chelner vine cu ceai și ne toarnă câte o ceașcă.

— Ce e pajiștea?

Aproape că țopăi de emoție. N-am mai cunoscut niciodată pe cineva din viitorul meu, cu atât mai puțin o pictură de Botticelli care s-a întâlnit cu mine de 152 de ori.

— Pajiștea face parte din proprietatea părinților mei din Michigan. E mărginită de copaci într-o parte și de casă în partea opusă. Cam prin mijloc e un luminiș de vreo trei metri în diametru, cu un pietroi în centru, și dacă te afli în acel luminiș, nimeni din casă nu te poate vedea, fiindcă există o ridicătură de pământ la marginea locului. Acolo mă jucam, fiindcă îmi plăcea să mă joc singură și credeam că nu știe nimeni că sunt acolo. Într-o zi, când eram în

¹ Metodă de caligrafie concepută pe la 1888 și promovată de Austin Norman Palmer la începutul secolului XX.

clasa întâi, m-am întors de la școală și când m-am dus în locul acela, erai tu acolo.

— Gol-puşcă și probabil dând la boboci.

— De fapt, păreai bine-mersi. Îmi aduc aminte că știai cum mă cheamă și-mi mai amintesc că ai dispărut într-un mod de-a dreptul spectaculos. Dacă stau să mă gândesc, e evident că mai fusesesi acolo. Cred că prima dată în 1981; eu aveam zece ani. Spuneai întruna „O, Doamne“ și te holbai la mine. Păreai și năucit de faptul că ești în pielea goală, și pe vremea aia cred că mi s-a părut normal să apară ca prin farmec din viitor un nene despuiat care să-mi ceară haine. (Zâmbește.) Și mâncare.

— E ceva amuzant?

— Ți-am preparat niște mese destul de ciudate de-a lungul anilor. Unt de arahide și sendvișuri cu anșoa. Pate și sfeclă pe biscuiți Ritz. Cred că în parte voiam să văd dacă există ceva ce n-ai mânca, în parte încercam să te impresionez cu vrăjitoriile mele culinare.

— Ce vârstă aveam?

— Cred că cel mai bătrân te-am văzut când aveai patruzeci și ceva. Nu prea știi cât aveai la cealaltă extremă, poate în jur de treizeci? Acum câți ani ai?

— Douăzeci și opt.

— Mie îmi pari acum foarte tânăr. În ultimii ani, aveai cel mai adesea patruzeci și ceva și părea că duci o viață destul de grea... E greu de spus. Când ești copil, toți adulții par mari și bătrâni.

— Și ce făceam? Pe pajiște. Am petrecut multă vreme acolo.

Clare zâmbește.

— Am făcut o mulțime de lucruri. În funcție de vârsta mea și de vremea de afară. Îți petreceai mult timp ajutându-mă la lecții. Ne jucam. Cel mai adesea discutam

una-alta. Când eram mică, credeam că ești un înger. Te-am întrebat o mulțime de lucruri despre Dumnezeu. În adolescență, am vrut să te determin să faci dragoste cu mine, iar tu n-ai vrut, ceea ce, desigur, n-a făcut decât să mă înverșuneze. Cred că te gândeaai că o să mă pervertești sexual, cumva. În unele privințe, te purtai foarte patern.

— Ah, probabil e o veste bună, numai că în momentul ăsta nu prea îmi doresc să par o figură paternă.

Privirile ni se întâlnesc. Zâmbim amândoi și luăm un aer conspirativ.

— Dar iarna? Iernile în Michigan sunt destul de grele.

— Te strecuram în subsolul nostru. Casa are un subsol enorm, cu câteva încăperi, iar una dintre ele e folosită ca depozit și de cealaltă parte a zidului e instalația de încălzire. Noi o numim camera de lectură, fiindcă acolo adunăm toate cărțile și revistele vechi care nu ne mai folosesc. O dată, când erai acolo, a fost viscol și nimeni nu s-a mai dus la școală sau la slujbă, de credeam c-o să înnebunesc încercând să obțin de mâncare pentru tine, fiindcă nu era destulă mâncare în casă. Etta tocmai trebuia să plece la cumpărături când s-a pornit furtuna. Așa că ai rămas blocat acolo, citind *Reader's Digest* timp de trei zile, hrânindu-te cu sardine și supă de tăieței.

— Sărate chestii. Abia aștept.

Sosește mâncarea.

— Ai învățat vreodată să gătești?

— Nu, nu pot să pretind că știu să gătesc. Pe Nell și Etta le scoteam din minți de câte ori făceam câte ceva în bucătărie, ceva mai mult decât să-mi iau o cola. Iar de când m-am mutat la Chicago, n-am cui găti, așa că n-am avut nici o motivație ca să exersez. În general, sunt prea ocupată cu școala și tot restul, așa că mănânc tot acolo.

Clare ia o înghițitură din curry.